

Årsrapport 2016

Innhold

En ny virkelighet.....	2
Kontinuitet og fornyelse i kirkelig virksomhet	4
Eit breiare og sterkare KA.....	7
God start for fristilt kirke	8
Reformene tar form	10
3000 folkevalgte på kurs	12
Medbestemmelse og partssamarbeid	15
Kommune-Norge med på laget.....	16
IKT	19
Gravferd	19
Synleg på mange felt.....	20
Årsberetning 2016	23
Resultatregnskap	25
Balanse	26
Regnskapsprinsipper.....	29
Noter	30
Statistikk 2016	35

En ny virkelighet

Vi er inne i en tid med store endringer i Den norske kirke og i forholdet mellom kirke og samfunn. Kirken har blitt mer selvstendig med den frihet og det ansvar det innebærer. Uavhengig av hva vi tenker om forandringene, så må vi like fullt forholde oss til virkeligheten og bidra til å skape gode prosesser og enda bedre resultater. Dette har vært KA sitt mål helt siden etableringen i 1990, et mål vi har fulgt opp innenfor ulike arbeidsområder.

Arbeidsgiverpolitikk

KA har som målsetting å bidra til at Den norske kirke skal være en trygg, framtidsrettet og attraktiv arbeidsplass. Vi har jobbet fram et profesjonelt avtaleverk i god relasjon til arbeidstakerorganisasjonene, og vi har vært en viktig aktør i samtale om kirkens framtid på vegne av våre medlemmer. Landsrådet har pekt ut kursen gjennom arbeidet med strategiplaner, og styret og administrasjon har fulgt opp dette gjennom ulike vedtak og aktiviteter.

For KA har det i lang tid vært en uttalt målsetting med en felles arbeidsgiverlinje

i Den norske kirke med en helhetlig arbeidsgiverpolitikk og avtaleverk. Det var derfor med stor glede vi mottok en formell søknad fra Kirkerådet i 2016 om å melde seg inn i KA fra 1.1.2017. Søknaden ble også godkjent av styret, og KA er nå arbeidsgiverorganisasjon for alle organer med arbeidsgiveransvar i kirken. Det gir oss som organisasjon en god mulighet til å bidra til en videreutvikling av kirken som en god arbeidsplass for alle ansatte i samarbeid med våre medlemmer på ulike nivåer.

Det faktum at partene også kom til enighet om de nødvendige tilleggsavtaler før virksomhetsoverdragelsen fant sted ved årsskiftet, tyder på at det er stor vilje til å finne nye løsninger i fellesskap. Det er krevende med omstilling og overgang til nye ordninger, men vi tror plattformen er god, nemlig ønsket om at kirken også i fortsettelsen skal rekruttere dyktige, dedikerte og engasjerte medarbeidere i ulike stillingsgrupper i kirken.

Mari kirke i Enebakk.
Vinnerbildet i KAs
sommerfotokonkurranse.
Foto: Antoni Zolnierkiewicz.

Et nytt KA

Samtidig erkjenner vi også at dette byr på noen nye utfordringer for KA som organisasjon. Når det nasjonale rettssubjektet nå er medlem, har KA fått en annerledes medlemsmasse hvor det kan være større meningsforskjeller bl.a. i strategiske spørsmål. Spørsmålet blir da hvordan KA skal kunne ivareta alle sine medlemmer på en god måte.

Styret har derfor valgt å foreslå en rekke organisatoriske endringer i KAs vedtekter. Disse ble vedtatt i 2015 og 2016, og på landsråd 2017 vil vi se hvordan disse fungerer. Det vil nok være behov for justeringer underveis, men vi har stor tro på organisasjonsdemokratiet og håper på gode debatter hvor ulike grupper får komme til ordet. KAs landsråd er nå en unik møteplass for representanter fra alle beslutningsnivåer i kirken. Rådsmedlemmer fra menighetsråd, fellesråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet får her anledning til å møtes og drøfte sentrale problemstillinger for kirkens framtid. Dette blir både spennende og utfordrende, og krever respekt for ulike meninger og at vi har ulike ståsteder.

Våre kirker

Høsten 2016 var styret på besøk i Sverige hvor vi bl.a. fikk høre om hvordan den svenske stat har tatt et stort ansvar for finansiering av kirkebygg til tross for endrede relasjoner mellom stat og kirke. Når regjeringen her hjemme forklarer sin manglende satsing med å vise til behovet for å utrede framtidig finansiering av tros- og livssynssamfunn, da tar en ikke på alvor at dette handler om noe mer, nemlig vår nasjonale og lokale kulturarv. Vi vet at kirkebyggene er viktige, ikke bare som hellige rom, men også som uttrykk for en felles nasjonal kulturarv, og som kulturhus i lokalsamfunnet. Her samles mennesker i glede og sorg. Kirken er viktig for folk flest, og det bør politikerne ta konsekvensen av.

Takk!

Kirken er i endring og KA er i endring. Det er spennende, og det kan være krevende, men først av alt gir det muligheter til å skape noe nytt og bedre slik at enda flere mennesker får møte evangeliet om Jesus. Kirken er og skal være et inkluderende fellesskap som bekrefter enkeltmenneskets uendelige verdi fordi vi er skapt og elsket av Gud og hører hjemme i kirken.

I ni år har jeg fått være med i KAs styre, de syv siste som styreleder. Med dette vil jeg takke gode medarbeidere i styret og administrasjonen for samarbeid, diskusjoner, utfordringer og mange gode opplevelser. Lykke til inn i en ny virkelighet.

• • •

*Kirken er og skal
være et inkluderende
fellesskap som
bekrefter
enkeltmenneskets
uendelige verdi*

• • •

Styreleder Eigil Morvik. Foto: KA.

Kontinuitet og fornyelse i kirkelig virksomhet

Administrerende direktør Frank Grimstad.
Foto: KA.

2016 var preget av store reformer og saker som på kort og lang sikt vil være avgjørende for KAs medlemmer:

- Framforhandling av nye avtaler for det nasjonale rettssubjektet
- Kommunereform
- Framtidig lovgivning for tros- og livssynssamfunn og gjennomgang av finanseringsordningene
- Arbeid med avtaler for organisasjonsmedlemmer i KA
- Framtidig kirkeordning og mulighet for forsøk

I tillegg har vi lagt mye ressurser i lobbyvirksomhet knyttet til kirkeøkonomi og kirkebygg.

Det offentlige ordskiftet omkring tros- og livssynspolitikken i 2016 bar preg av at situasjonen er mer labil og usikker enn på lenge. Det kan gi grunn til bekymring, men åpner også for positive nye muligheter. I en tid med stor

oppmerksomhet om viktige problemstillinger er det et privilegium å få lov til å prege og påvirke gjennom en organisasjon som KA. Fra et direktørsynspunkt har 2016 vært preget av krevende men stimulerende arbeid. Kirkelig virksomhet står fortsatt høyt på den politiske dagsorden og i den politiske bevissthet.

Av de områder vi har økende utålmodighet på, er statens rolle og ansvar overfor de kirkebyggene som utvilsomt er nasjonal kulturarv. Prosessen med å få det nasjonale rettssubjekt inn som medlem har også i 2016 både vært spennende og utfordrende. Å få på plass tilpasningsavtaler for det nye medlemmet har vært hardt arbeid, men vi lyktes!

KA er nå en organisasjon som rommer et bredt spekter av medlemmer. Avviklingen/nedbyggingen av det statlige kirkestyret har gjort kirken til en stor aktør i det sivile samfunn. Vi har også gjennom dette merket økt oppmerksomhet fra andre kirkelige organisasjoner og stiftelser. Det gjør fremtiden spennende for organisasjonen.

Spenningen mellom lokalt og sentralt som preger diskusjonen om blant annet kommunereformen, har også selvsagt en variant i kirken. Mot slutten av året merket vi dette som et gryende «grasrotoppør» i kirken. For KA som organisasjon er det viktig å bidra til å holde sammen både det lokale og det sentrale i kirken, men også de frivillige virksomheters rolle og oppgave i det å være kirke i bred forstand i det norske samfunn. Dette krever klokskap fra KA, men også fra ulike andre aktører i de kommende år.

Det er sagt med rette at reformene i statskirkeordningen handler om å skille kirke og stat – ikke kirke og samfunn. Dette handler i stor grad om lokalkirke og lokalsamfunn. Et levende og engasjert kirkelig lokaldemokrati er avgjørende for å bevare folkekirken. Det er derfor med forventning og tro på fremtiden at vi går inn i spennende diskusjoner om både lovgivning, kirkeordning og finansiering.

Fikk vi så i 2016 gjort det vi har lovet i strategiplanen og som medlemmene betaler for?

Som direktør vil jeg vel påstå at vi gjorde «nesten alt» vi hadde ambisjoner om. Når noe planlagt nedprioriteres er det blant annet for å kunne være fleksible og offensive når nye utfordringer setter dagsorden. Det er alltid en krevende øvelse, men vi håper medlemmene er tilfredse med de prioriteringer som er gjort.

Komiteleder Ola Elvestuen holder takketale under Energi- og miljøkomiteens besøk til NIKU for bli orientert om kartlegging av verdier i kirkebygg. Foto: KA.

Direktør i Kirkerådet Jens Petter Johnsen overleverer innmeldingsskjemaet til Frank Grimstad i KA. Foto: KA.

Eit breiare og sterkare KA

KA vart i året som gjekk ein breiare og sterkare organisasjon. Kyrkjemøtet gjorde i april eit samrøystes vedtak om å melde rettssubjektet Den norske kyrkja inn i KA. Dermed vart ein viktig byggestein i eit meir einskapleg og samla arbeidsliv i Den norske kyrkja lagt på plass. Også SØNDAGSSKOLEN NORGE og KABB slutta seg til KA i 2016.

Historisk vedtak

Kyrkjemøtet sitt vedtak kom som konsekvens av regjeringa si forvaltningsreform i Den norske kyrkja. Kyrkjelege verksemdar som var ein del av staten vart frå 1.1.2017 skild ut i ei ny rettsleg eining: Rettssubjektet Den norske kyrkja.

Det innebar m.a. at om lag 1600 arbeidstakarar vart overført til det nye rettssubjektet. Kyrkjerådet har sidan 2013 gjennomført ein prosess for val av arbeidsgjevarorganisasjon for det nye rettssubjektet. Spekter, Virke og KA var dei aktuelle alternativa.

Etter at Kyrkjemøtet i 2014 valde å inngå ein samarbeidsavtale med KA, blei det endelege vedtaket om medlemskap fatta på Kyrkjemøtet 2016. I eit samrøystes vedtak fekk Kyrkjerådet fullmakt til å melde det nye rettssubjektet inn i KA. Kyrkjemøtet ga samstundes KA fullmakt til å inngå og seie opp tariffavtale på vegne av rettssubjektet.

For Den norske kyrkja inneber dette mellom anna at ein for første gong kan få eit felles avtaleverk for alle tilsette. Medlemskapet er dermed eit viktig skritt mot eit samla og meir einskapleg arbeidsliv i heile Den norske kyrkja.

SØNDAGSSKOLEN NORGE

SØNDAGSSKOLEN NORGE melde seg inn i KA mot slutten av året og er ein samanslutning av innmelde søndagsskular og barnegrupper. Organisasjonen har evangelisk-luthersk basis og er økumenisk orientert.

Over 6000 frivillege medarbeidarar i heile landet er engasjert i arbeidet. Organisasjonen er inndelt i 22 krinsar rundt i landet med eigne søndagsskolekonsulentar.

«For oss er det ein tryggleik å velje ein arbeidsgjevarorganisasjon som har kunnskap om det særigne ved å vere ein frivillig kristen organisasjon,» sa generalsekretær Gøran Byberg i samband med innmeldinga.

KABB

KABB - Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte slutta seg også til KA i året som gjekk. KABB er ein tverrkyrkjeleg organisasjon med syns- og lesehemma medlemmer frå heile landet.

Av kjerneaktivitetane ved sidan av lydbiblioteket og produksjon av lydbøker, gir KABB ut lydavisar retta mot barn og vaksne, arrangerer leirar for medlemmer i alle aldrar, tilbyr samtalar, eigne skriftlege publikasjonar, storskrift/punktskriftblad, aktivitetar på nett, og er offentleg høyringsinstans og sentral partner for Den norske kyrkja i saker som omhandlar funksjonshemma sin situasjon i kyrkje og samfunn.

For oss er det ein tryggleik å velje ein arbeidsgjevarorganisasjon som har kunnskap om det særigne ved å vere ein frivillig kristen organisasjon

Generalsekretær Gøran Byberg

God start for fristilt kirke

Hovedtariffoppgjøret sto for tur og ble som ventet krevende. Likevel vil nok Tariffåret 2016 bli husket for den enighet KA fremforhandlet om avtaleverket for de statlige tilsatte som ble overført til en fristilt kirke ved årsskiftet.

Krevende tariffoppgjør

Omslaget i norsk økonomi som følge av fall i oljepris, preget rammene for lønnsoppgjøret i 2016.

Partene på KA-sektoren kom før sommeren 2016 til enighet om et oppgjør med en årslønnsvekst på 2,5%. Dette er omlag samme ramme som innenfor frontfaget. Det var gitt tydeligere signaler fra KAs medlemmer i forkant av forhandlingene om å følge profilen i det kommunale oppgjøret. Krav om å følge innretningen på kommunal sektor, ble også fremmet fra arbeidstakerorganisasjonene under forhandlingene.

Det kommunale tariffoppgjøret fikk i 2016 en markert utdanningsprofil. Det ble gitt noe større

påslag i lønn for de høyere lønnsgruppene også i KA-oppgjøret. Grunnet høyere overheng og glidning på KA-området, var det likevel ikke mulig å holde tritt med KS-oppgjøret.

Den mest krevende konsekvens av denne profilen på oppgjøret, var at det ikke samtidig var midler til lokal pott. Det er avtalt at det i mellomoppgjøret for 2017 skal avsettes en pott på 0,9% til lokale forhandlinger, dersom de økonomiske rammene tillater det. Det er gitt klart uttrykk fra enkelte av KAs medlemmer om at en situasjon uten lokal pott er særdeles krevende å håndtere.

Erfaringene fra årets oppgjør tydeliggjør at KA må fortsette utviklingen i retning av en mer selvstendig tariffpolitikk. Både når det gjelder oppgaveløsning og personalsammensetning har kirkelig sektor andre kjennetegn enn kommunen. Nærheten til og avhengigheten av kommunene, tilsier samtidig at KA som tariffområde fortsatt har mye å hente på å se hen til de løsninger som utvikler seg på kommunal sektor, noe medlemmene ga tydelig uttrykk for også i forkant av dette tariffoppgjøret.

Den 29. november kom partene til enighet om overgangsordninger for rettssubjektet Den norske kirke. Foto: KA.

God start

Etter Kirkemøtets intensjonsvedtak i 2014 om å melde seg inn i KA, har de tariffrettslige sidene ved en virksomhetsoverdragelse fra stat til kirke vært forberedt.

Et bredt anlagt partssammensatt utvalgsarbeid ble startet opp høsten 2015. Utvalgsarbeidet involverte bredt og ga rom for utveksling av erfaringer med avtaleverket dels på KA-sektoren, dels på det statlige området. Arbeidet ga et godt grunnlag for forhandlingene om nytt avtaleverk som ble startet opp september 2016.

Den 29. november kom partene til enighet om overgangsordninger for rettssubjektet Den norske kirke. Avtaleverket ble formelt signert 3. januar 2017. Rettssubjektet Den norske kirkes innmelding i KA var da formelt trådt i kraft.

De eksisterende avtaler på KA-sektoren (Hovedavtale og Hovedtariffavtale) er som følge av forhandlingene gjeldende for rettssubjektet Den norske kirke. I tillegg er det fremforhandlet enkelte bestemmelser som kun vil gjelde for dette medlemmet. Disse bestemmelsene er nedfelt i egne tilleggsavtaler både til Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen.

Utfordringen gjennom prosessen har vært å sørge for et reelt systemskifte fra statens til KAs tariffområde og samtidig sikre at de overførte tilsattes lønns- og arbeidsvilkår videreføres. En avveining mellom begge disse hensyn er forsøkt ivarettatt.

Det knytter seg usikkerhet til hvilke kostnader avtaleverket medfører ettersom det ikke har latt seg gjøre å fremskaffe et egnet teknisk beregningsgrunnlag ved overgangen.

Usikkerheten knytter seg særlig til det store antall særavtaler som har vært gjeldende innenfor den statlige del av kirken. KA har bl.a. av den grunn valgt å ikke tre inn som part i tidligere statlige særavtaler, men overlatt til Kirkerådet å vurdere hva som bør videreføres som lokale særavtaler.

Når det gjelder særavtalene om arbeidstid for prester, ligger disse avtalene til grunn for hvordan den landsdekkende prestetjeneste organiseres med utgangspunkt i arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser. Avtalene er nødvendige for å sikre driftsmessig kontinuitet etter virksomhetsoverdragelsen.

KA valgte derfor å tre inn som part i de eksisterende arbeidstidsavtaler selv om det også her knytter seg betydelig usikkerhet både til avtalenes innretning og kostnader. Det er planlagt en bred gjennomgang av erfaringene med avtalene etter at regnskapstallene og øvrige erfaringer med avtalene foreligger. Avtalene skal deretter reforhandles (juni 2017).

Gjennom hele prosessen har det vært tett kontakt mellom KA og Kirkerådets arbeidsgiverutvalg (AGU). Fra KAs side har det vært avgjørende å få avklart hvilke interesser som har vært særlig vesentlige å få gjennomslag for i forhandlingene. Det er uttrykt stor grad av tilfredshet med forhandlingsresultatet fra AGU. Forhandlingsresultatet ble godkjent av KAs styre 15. desember 2016.

Ny tariffavtale for organisasjonsmedlemmer i sikte?

Alle KAs medlemmer, også de som ikke er kirkelige organer, er omfattet av KAs Hovedavtale og Hovedtariffavtale. Dette avtaleverket har et tydelig offentlig preg. Det har i lengre tid vært erkjent at avtaleverket ikke er like godt tilpasset organisasjonsmedlemmenes rammebetingelser.

I hovedoppgjøret 2016 ble det fremforhandlet en presisering av at KAs hovedtariffavtale i utgangspunktet kun omfatter arbeidsgivere som er kirkelige organer. Tariffavtalen er samtidig gjort gjeldende for de øvrige medlemmene i KA «inntil eventuell ny hovedtariffavtale er opprettet» for slike medlemmer.

Det har på dette grunnlag vært ført innledende samtaler med de arbeidstakerorganisasjoner som har ansatte i disse organisasjonene som medlemmer. Samtalene har avdekket betydelige utfordringer, men gir grunnlag for å fortsette prosessen med det mål å få en slik avtale på plass. Det er enighet mellom partene om at det skal gjennomføres forhandlinger våren 2017. Hovedutfordringen knytter seg til valg av pensjonsordning.

Særavtaleforhandlinger

KA er part i 6 sentrale særavtaler som hadde utløp 31.12.16. Nye avtaler, med virkning for perioden 2017 og 2018, er fremforhandlet ved årsskiftet. Det er kun gjort mindre justeringer i avtalene.

Reformene tar form

Etter mange år med flere parallelle reformprosesser, ble 2016 et år der det ble fattet vedtak som peker ut veien videre. Kommunereformen tok form gjennom avklarende vedtak i mange kommuner, og Stortinget vedtok fristilling og etablering av rettssubjektet Den norske kirke. Kirkemøtet drøftet veivalg for framtidig kirkeordning og vedtok en midlertidig modell basert på fortsatt delt arbeidsgiveransvar.

Etableringen av det sentrale rettssubjektet i Dnk

Endringene i grunnloven i 2012 om forholdet mellom Den norske kirke og staten igangsatte arbeidet med ytterligere reformer i Den norske kirke. Regjeringen Solberg signaliserte i regjeringserklæringen i 2013 at de ønsket å vektlegge reformer som bidro til et tydeligere skille mellom stat og kirke.

Etableringen av rettssubjektet Den norske kirke var her et sentralt anliggende, og vesentlige endringer i kirkeloven ble behandlet og vedtatt på Stortinget våren 2016. KA støttet hovedtrekkene i Regjeringens forslag, men har bl.a.

vært opptatt av tydeligere økonomiske forpliktelser fra staten overfor det nye rettssubjektet og andre kirkelige formål som har hatt statlig finansiering.

I vår kontakt med Stortinget vektla KA også behovet for å bekrefte soknets stilling og relative selvstendighet i forhold til regionale og sentrale kirkelige organer. KA var tilfreds med at behandlingen i Stortinget medførte flere justeringer av regjeringens lovforslag i tråd med våre innspill.

Regjeringen varslet i lovproposisjonen at den, i tråd med Sundvolden-erklæringen, vil utarbeide forslag til en helhetlig lov om tros- og livssynsamfunn. Dette vil innebære en forenklet og mer kortfattet kirke-lovgivning.

Kulturminister Linda Hofstad Helleland på talerstolen under Stortingets behandling av kirkeloven. Foto: Bård Bøe.

Proessen frem mot et slikt forslag vil også innebære en gjennomgang av finansierungsordningene for tros- og livssynssamfunn.

KA følger også dette arbeidet og etablerte høsten 2016 en referansegruppe for vurdering av finansierungsordningene for tros- og livssynssamfunn. Gruppen ble satt sammen av medlemmer med bakgrunn fra politikk, forvaltning, kirke og kommunesektor. Gjennom to arbeidsmøter drøftet gruppa sentrale problemstillinger og formidlet innspill til KAs politikkkutforming på feltet.

Kommunereformen inn for landing

En av Solberg-regjeringens hovedsaker har vært et ønske om en reform av dagens kommunestruktur. Den norske kirkes organisering og finansiering er nært knyttet til kommunestrukturen, og kommunesammenslåinger vil derfor innebære stor omstilling i Den norske kirke.

Kommunene hadde frist til 1. juli med å melde inn sine vedtak om sammenslåing til sine respektive fylkesmenn. Fylkesmennene la så i løpet av høsten frem sine anbefalinger til kommunalministeren.

88 kommuner hadde ved årsskiftet gjort gjensidige positive vedtak om sammenslåing.

Fylkesmennene har imidlertid gjennomgående anbefalt langt flere sammenslåinger enn hva de kommunale vedtakene vil gi som resultat.

Behovet for kirkelig involvering i kommunereformen er blitt løftet fram bl.a. på KAs grunnkurs for nye fellestrådsmedlemmer og gjennom KAs kommunikasjonsarbeid for øvrig.

Sandefjord, Stokke og Andebu kommuner slo seg sammen fra 1. januar 2017, og KA har fulgt tett arbeidet med å forberede og gjennomføre

denne sammenslåingen. Dette arbeidet har bekreftet at en kommunesammenslåing reiser utfordringer og problemstillinger på et bredt område av kirkens virksomhet.

Som forberedelse til kommunereformen har KA utarbeidet veiledningshefte for kirkelige fellestråd vedrørende sammenslåing av kommuner.

Denne veiledningen har særlig omhandlet ordninger for medbestemmelse og prosjektstyring i fellestrådene ved en kommunesammenslåing. Høsten 2016 ble det gjennomført et eget seminar om kirkelige konsekvenser av en kommunesammenslåing. Dette seminaret var spesielt rettet inn mot fellestrådene i de kommunene som vil slå seg sammen fra og med 2018 og 2019.

I forbindelse med Stortingets behandling av endringer i kirkeoven våren 2016, bidro KA med innspill som medførte en klargjøring av de rettslige rammer for arbeidet med sammenslåing av fellestrådsområder i forbindelse med sammenslåing av kommuner.

Regjeringen vil i løpet av våren 2017 legge frem en proposisjon om kommunereformen. Stortinget vil dermed fatte endelig vedtak om ny kommunestruktur før sommeren.

Veivalg for fremtidig kirkeordning

Kirkerådet gjennomførte våren 2015 en høring om veivalg for framtidig kirkeordning etter 2020. I høringen vektla KA bl.a. behovet for å videreutvikle ansvar og myndighet til de lokalkirkelige styringsorganene, støtte til kommunal finansiering av den lokale kirke og ønske om et felles arbeidsgiveransvar i kirken med lokal og demokratisk forankring.

Det var i stor grad samsvar mellom KAs hovedsynspunkter og uttalelsene fra flertallet av menighetsråd og kirkelig fellestråd. Kirkemøtebehandlingen i april 2016 bekreftet flere av KAs hovedanliggender for finansiering, videreføring av soknets to organer mv.

Flertallet på Kirkemøtet vedtok imidlertid en modell for kirkeordningen fra 2020 som innebærer fortsatt delt arbeidsgiveransvar. KA har uttrykt tydelig skepsis til denne modellen, og har bl.a. pekt på at en modell med felles ledelse innenfor et delt arbeidsgiveransvar vil representere store utfordringer.

KA erfarer også stor frustrasjon fra mange av KAs medlemmer over at resultatet av høringen om framtidig kirkeordning i liten grad ble vektlagt i behandlingen av saken.

3000 folkevalgte på kurs

2944 folkevalgte fikk skolering for å aksle rollen som medlemmer av fellesråd. En landsdekkende kursmaraton med 66 kurs i årets første fire måneder satte sitt preg på årets kurs- og skoleringsvirksomhet.

Etter kirkevalget høsten 2015 ble det valgt nye kirkelig fellesråd i alle kommuner og behovet for opplæring var stort. I perioden januar til medio mars arrangerte KA derfor, med økonomisk støtte fra Kirkerådet, 66 kurs à fire timer rundt om i hele landet.

Målgruppen for kursene var medlemmene i kirkelig fellesråd samt menighetsråd med fellesrådsfunksjoner. Målet var å gi en innføring i fellesrådets oppgaver og ansvar samt gi forståelse for og bevissthet om rollen som kirkelig folkevalgt. Utfordringene og mulighetene i samhandlingen mellom kirkelig fellesråd og menighetsråd samt fellesrådets rolle i forhold til bispedømmerådet ble også tematisert.

Hele 397 kirkelig fellesråd/ menighetsråd med fellesrådsfunksjoner av totalt 428 mulige deltok på kursene. Antall deltagere var 2944, noe som er ny rekord i antall deltagere.

Kursene var fordelt på 12 foredragsholdere hvorav ti var fra sekretariatet i KA og to eksterne. Noen steder var det også innslag av kursholdere fra bispedømmeråd som deltok på enkelte deler av kursinnholdet.

En slik opplæringsrunde er et stort og viktig løft for KA. Møtene og kontakten med så mange rådsmedlemmer, med deres engasjement og kompetanse, er verdifullt i vårt arbeid med og for medlemmene.

Etter hvert kurs ble det også sendt ut elektroniske evalueringsskjemaer til alle deltagerne. Tilbakemeldingene er jevnt over gode og gir stor frimodighet til å fortsette dette viktige arbeidet.

«Jeg er takknemlig for et bra gjennomført kurs. Nå blir det enklere å jobbe sammen i det nye fellesrådet hvor det er mange som har liten erfaring fra fellesrådsarbeid.»

Uttalelse fra evalueringen

«Slike kurs er nyttige i starten av perioden»

Uttalelse fra evalueringen.

Økt behov for lederstøtte

Den norske kirke befinner seg midt i den største reformperiode på flere hundre år. Både valgte og tilsatte ledere befinner seg derfor under økt press.

Kommunereformen medfører omveltninger for den lokalkirkelige organisering. Ved utgangen av 2016 er det avklart at omlag 1/5 av landets drøyt 400 fellesråd vil bli direkte berørt. Parallelt har året 2016 vært preget av den pågående kirkelige debatt om fremtidig kirkeordning og virksomhetsoverdragelsen fra stat til kirke. Innvevd i denne diskusjonen hører spørsmålet om hvordan lokalkirkelig selvstendighet skal avveies mot behovet for nasjonal-kirkelig/regional styring. I tillegg inngår tautrekkingen mellom dagens to arbeidsgiverlinjer.

Behovet for lederstøtte oppleves å være økende. KA har i året som er gått videreført ulike tilbud om lederutvikling, veiledning og faglige nettverk. Nytt av året er at KA har vært invitert inn som lederstøtte også for Kirkerådets arbeidsgiverutvalg i etableringen fram mot rettslig selvstendigjøring fra årsskiftet 2016/2017.

Det er fortsatt stor etterspørsel etter arbeidsrettslige råd fra KAs arbeidsgiveravdeling ved større omstillinger og i enkeltsaker. Telefonvaktordningen gir KAs medlemmer rask tilgang på juridisk fagkompetanse og praktiske råd. De faglige ressurser KA har utviklet innen stabsutvikling og verktøyet for kartlegging av arbeidsmiljøet i den enkelte virksomhet, er også i bruk av mange.

I snart 20 år har KA initiert og gjennomført fellestiltak for ledere fra begge linjer. Fra å representere den ene av kirkens to arbeidsgiverlinjer, vil begge arbeidsgiverlinjer være med i KA fra årsskiftet. Det vil i tida framover være en viktig målsetting å utvikle nye og felles møteplasser for ledere fra begge leirer. Erfaringene fra tidligere fellestiltak gir KA tyngde til fortsatt å kunne fylle en viktig rolle som fagmiljø på det ledelsesfaglige området. En fristilt folkekirke står overfor nye utfordringer og det vil være behov for en bredere og mer samlet innsats innenfor feltet kirkelig lederutvikling og lederstøtte i tida framover.

Øvrige kurs

Folkevalgt skolering krevde naturlig nok store ressurser men det ble likevel gjennomført kurs også innen bl.a. budsjettarbeid, regnskap og

HMS. Det ble videre gjennomført lederutviklingsprogram og flere stabsutviklingsprosjekter.

Grunnkurs for kirkeverger og daglige ledere ble avviklet også i år og gjennomføres med to moduler, en i hvert halvår.

KAs høstkonferanse fant sted i september og fikk mange gode tilbakemeldinger. For øvrig ble Storkommunekonferansen arrangert som vanlig på forsommeren. Konferansen IKT for å lede ble gjennomført i september.

Det vises for øvrig til statistikk for kurs og konferanser (se side 35).

Andre kompetansehevende tiltak:

KA forvalter fortsatt kompetansemidler for undervisningsstillinger. Det har i 2016 vært en spesiell satsning på undervisningsansatte som vil ta master i kateketikk/kirkelig undervisning for å bli kvalifisert etter tjenesteordningen.

Foto: Ingar Næss

Motiv fra Kirkens Hus. Foto: Ingar Næss.

Medbestemmelse og partssamarbeid

Dette året har OU-styrets initiativ vært spesielt rettet mot sammenslåing av fellesråd i kjølvannet av kommunereformen.

OU-ordningen på KA-sektoren skal tilrettelegge for utvikling av tiltak som kan stimulere de lokale partene til å følge opp kompetanseutviklingen i virksomhetene.

OU-styret har også i 2016 tatt initiativ til partssammensatte kurs og tiltak. Dette året har støtten spesielt vært rettet mot sammenslåinger av fellesråd i forbindelse med kommunereformen og annet partssammensatt arbeid lokalt.

OU har videre støttet ulike omsøkte utviklings tiltak for staber samt gitt stipender til kompetansehevende tiltak for ansatte både individuelt og i grupper. OU arrangerte i september en konsultasjon for de sentrale partene om reformer og endringer i kirke og samfunn. Dette var et viktig møtepunkt som ga både innsikt og rom for drøfting.

Arbeidet i OU-ordningens tre underutvalg presenteres nedenfor:

Fagutvalg for diakoni

Hovedsatsingen dette året har vært en fagdag om muligheter i samarbeid med kommune og kirke, med særlig vekt på flyktingarbeid. I denne forbindelse har utvalget utarbeidet et kursopplegg med samme tema til bruk i det regionale og lokale diakoniarbeidet. Utvalget har også støttet diakoner som tar etterutdanning innenfor tematikken flyktninger, i tillegg til sjelesorgutdanning.

Fagutvalg for kirkemusikk

Utvalget har gitt støtte til ansatte som reiser på kompetanse- og inspirasjonstiltak. Videre har utvalget gjennomført kurs i «Bibelske salmer» i samarbeid med Norges Musikkhøgskole. For å kunne utføre sin oppgave mer målrettet, har utvalget i løpet av høsten startet et kartleggingsarbeid for å kunne møte behovene på det kirkemusikalske feltet.

Utvalg for kirketjener- og gravplasskolen

Kirketjenerskolen 1 har ved utgangen av 2016 11 aktive studenter. Kirketjenerskolen 2 har 11 aktive studenter og 4 har fullført studiet i løpet av året.

Gravplasskolen 1 har hatt 18 kursdeltakere og 17 av dem har levert obligatorisk innleveringsoppgave.

Gravplasskolen 2 – Modul A (Kurs i praktisk gravplassdrift) har hatt 28 kursdeltakere. Gravplasskolen 2 – Modul B (En verdig gravferd for alle) ble gjennomført med 48 kursdeltakere. Fem personer har rapportert inn at de har gjennomført Kirketjenerskolen 3 / Gravplasskolen 3 (Møte med mennesker).

I tillegg til dette har utvalget arrangert en todagers konferanse med faglig påfyll for ansatte innen dette feltet. Konferansen samlet 100 deltakere.

Foto: Ingar Næss

Kommune-Norge med på laget

Kirkelige felleråd forvalter kirkebyggene og kommunene har ansvar for finansiering. Når KS og KA går sammen om å kreve et statlig bevaringsprogram for kirkebygg, utgjør dette en sterk allianse.

Stortingets Energi- og miljøkomité vedtok i desember 2015 enstemmig å be regjeringen utarbeide «en forsterket strategi for hvordan steinkirker fra middelalderen, fredede etterreformatoriske kirker og særlig viktige kirker fra etter 1650, kan sikres et forsvarlig vedlikeholdsnivå.»

KA har på grunnlag av dette arbeidet for at staten styrker sitt bidrag på kirkebyggfeltet. I samarbeid med KS ble det i mai sendt et felles brev fra begge organisasjoner til kulturministeren. Dette resulterte i et møte med statssekretær i Kulturdepartementet hvor

styrelederne i KS og KA i fellesskap løftet frem behovet for økt statlig engasjement på kirkebyggfeltet.

I statsbudsjettet for 2017 ble det etablert en tiltaksordning for kirkebygg på 20 millioner kr, men det har ennå ikke blitt etablert en fast og forutsigbar ordning på området.

Et krevende ansvar

Forvaltningen av kirkebyggene er en av hovedoppgavene for de kirkelige fellerådene i Den norske kirke. Kirkene representerer store økonomiske og kulturelle verdier. De er midtpunktet for kirkens aktivitet og de er helt sentrale for folks stolthet og tilhørighet til kirken.

Strand kirke er Norges første kirke med solceller på taket. Foto: Trond Hjorteland.

Våler kirke i Solør ble i juni tildelt Statens byggeskikkpris for 2016. Foto: Per-Martin Grambo.

Ansvar for å forvalte disse bygningene gir arbeidet i kirkelig fellestråd mening og motivasjon, samtidig som det er et krevende ansvar. Kirkebyggforvaltning gir både faglige og økonomiske utfordringer.

KAs rolle på dette feltet er todelt; Kulturdepartementet yter et betydelig årlig tilskudd for at vi kan være et nasjonalt kompetansemiljø innen kirkebyggforvaltning. Som medlemsorganisasjon skal KA samtidig arbeide for bedre rammebetingelser og støtte medlemmene i deres lokale arbeid for en forsvarlig, langsiktig og bærekraftig kirkebyggforvaltning.

17 000 nye gjenstander registrert

Et sentralt verktøy i KAs kirkebyggarbeid er Kirkebygdatabasen. Her dokumenteres en stor mengde data, rapporter, bilder og dokumenter om alle de om lag 1630 kirkebyggene. Databasene inneholder også data for mange bygg vigslet til kirkelig bruk og andre eiendommer i kirkelig eie.

I samarbeid med Kirkerådet ble det høsten 2015 og vinteren 2016 gjennomført en stor aksjon for bedre dokumentasjon av alt det verdifulle inventaret i kirkene. Resultatet av dette arbeidet har vært at antall inventargjenstander som er dokumentert i databasen har økt fra 66 000 til 83 000. Bedre dokumentasjon av de store kulturminneverdiene er i seg selv verdifullt. I tillegg kan god dokumentasjon forebygge kulturminnekriminalitet og være vesentlig ved innbrudd eller brann.

En fotokonkurranse sommeren 2016 førte til at databasen fikk tilført 500 nye kirkebilder.

Klimaendringer påvirker kirkebygg

I 2016 har KA viet mye oppmerksomhet på klimaendringer og konsekvenser for kirkebyggene. Klimaendringene kan utgjøre en trussel ved økt risiko for flom, ras og andre akutte naturskader. I tillegg bidrar klimaendringer til økt råte- og fuktskader.

I samarbeid med andre fagmiljøer (bl.a. Riksantikvaren) har KA igangsatt arbeid for å øke kunnskapen om skaderisiko, skadebegrensning og forebygging av skader. Det er bl.a. gjennomført en geografisk kartlegging i samarbeid med NVE av kirker og gravplasser som ligger i flomutsatte områder.

Klimaendringer var også hovedtema da det ble arrangert fagdag for kirketjenere med over 100 deltagere. Det er igangsatt et forberedende arbeid for en stor nasjonal kartlegging av tilstanden for kirkebygg i 2017, og her vil kartlegging av skader knyttet til klimaendringer få et særlig fokus.

Klimaansvar er også overskriften for KAs arbeid med kirkeoppvarming og energispørsmål. God kirkeoppvarming gir i tillegg til miljøgevinst også kostnadsbesparelser og bedre bevaringsmiljø for kirkekunst og inventar. Montering av energistyringssystemer kan gi betydelig redusert energibruk, og KA har inngått en rammeavtale med en leverandør av såkalte SD-anlegg for kirker.

KA har vært rådgiver for et prosjekt for solcellepanel på Strand kirke. I oktober ble anlegget åpnet som Norges første plusskirke, dvs. at den produserer mer energi enn den forbruker. Dette har vært et pilotprosjekt som har fått andre kirker interessert i tilsvarende investering.

Sikring

Prosjektet «Nasjonalt løft for sikring av kirkebyggene» ble etablert i 2015 på grunnlag av en ekstra statlig bevilgning. Sikringsløftet har flere elementer. Det er bl.a. igangsatt et utviklingsarbeid for mer tilpassede løsninger for automatiske slokkesystemer i kirker.

I samarbeid med Norsk Institutt for kulturminneforskning (NIKU) er det gjennomført en omfattende kartlegging av sårbarhet for brann ved alle listeførte kirker bygget etter 1850. I alt 443 kirker har blitt gjennomgått, og arbeidet viste at kirkene inneholdt mer verdifullt inventar enn hva man har vært klar over.

KA var vertskap for Stortingets energi- og miljøkomité da de besøkte bildeutstillingen. Denne ble også satt opp under Kirkemøtet i Trondheim i april.

Som fagmiljø innen kirkebygg, deltar KA i flere nettverk på dette fagområdet. Vi vil her bl.a. trekke fram Forum for kriseberedskap og restverdiredning for kunst og kulturminner, Stavkyrkjeeigarforum og Statlig utvalg mot kunst- og kulturminnekriminalitet.

Våler kirke. Foto: Per-Martin Grambo.

Muslimske graver ved Klemetsrud gravplass.

IKT

Fra og med 2011 har KA og Kirkerådet samarbeidet om et arbeid for en felles IKT-satsing for Den norske kirke. Målet med arbeidet er å sikre gode IKT-løsninger i møte med publikum og medlemmer og som administrative verktøy for virksomhetene. KA har bl.a. arbeidet aktivt for å bidra til gode løsninger innen arkiv og saksbehandling. Kirkepartner AS og Kirkepartner IKT AS er etablert som kirkens interne IKT-bestiller og leverandør. KA er representert i eierstyret for IKT-satsingen, Utvalg for IKT-styring, styret i begge aksjeselskapene. Tilslutningen til fellesløsninger og felles drift har vært lavere enn opprinnelig planlagt, men 2016 har vært positivt. Blant annet er alle de fire største fellesrådene nå kunder.

I 2016 ble det igangsatt et arbeid for å revidere den vedtatte IKT-strategien og for å foreslå tiltak for bredere tilslutning blant de kirkelige fellesrådene. Et av målene er at fellesrådene skal sterkere inn i styringen av IKT-satsingen. 109 fellesråd er aksjeeiere i Kirkepartner AS ved årets utgang.

Høsten 2016 ble det arrangert kurs i IKT-ledelse. Dette kurset samlet ledere fra fellesråd, Kirkeråd, KA og bispedømmerådene. Kurset viste at vi som kirkelige ledere har mye å hente på å tenke strategisk som ledere i vår tilnærming til IKT.

Gravferd

De kirkelige fellesrådene er tillagt ansvaret for den offentlige gravferdsforvaltning. På denne måten utfører fellesrådene en offentlig oppgave overfor alle innbyggere, uavhengig av deres tro og livssyn. Dette stiller særlige krav til ryddighet, kompetanse og rolleforståelse. KA utfører en betydelig løpende rådgiving både når det gjelder praktiske, juridiske, økonomiske og etiske sider ved gravferdsforvaltningen.

I samarbeid med Fagforbundet og Delta har KA utviklet et opplæringsprogram for gravplasstilsatte som skal gi grunnleggende innføring i det praktiske arbeidet som møter de tilsatte på gravplassene. Det ble gjennomført kurs i alle de tre modulene i programmet i 2016 med til sammen 94 deltagere.

Ingvild Moen holdt foredrag om sosiale medier på høstkonferansen.

Motiv fra Kirkens Hus.
Foto: Ingar Næss.

Årsberetning 2016

KA er en selvstendig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon for virksomheter med kirkelig forankring. KA har som formål å ivareta medlemmenes felles interesser og yte dem service i deres virksomhet.

Virksomheten drives i Kirkens Hus, 7. etg., Rådhusgt. 1-3 i Oslo.

KA hadde 525 medlemmer pr. 31.12.2016. Av disse har 471 overdratt partsansvaret. Denne gruppen består av alle kirkelige fellesråd og menighetsråd i kommuner med ett sokn, menighetsråd som har arbeidsgiveransvar samt organisasjoner og stiftelser. I tillegg har KA 20 medlemmer som enten ikke har overdratt partsansvaret eller ikke har arbeidsgiveransvar.

KAs øverste organ, Landsrådet, vedtar KAs strategiplan.

Økonomiske hovedlinjer

Regnskapet for 2016 viser at de samlede driftsinntekter har vært kr 45 562 559, driftskostnader kr 46 332 074 og netto finansposter kr 491 448. Dette gir et samlet underskudd på kr 278 067. Underskuddet er overført fra egenkapitalen fordelt med kr 195 432 fra fri egenkapital og kr 82 634 fra Norges kirkevergelags bundne fond (NKVL). Ved utgangen av 2016 har KA en egenkapital på kr 7 652 912, hvorav kr 969 611 disponeres av NKVL. Av driftsinntektene utgjør medlemskontingenten 40%, bundne tilskudd for å utføre konkrete oppgaver 36% og 24% kommer fra salg av tjenester, bøker, kursvirksomhet og forsikringsordning. Ubenyttede tilskuddsmidler i 2016 er oppført i balansen som gjeld pr 31.12.2016. Forutsetningene for videre drift av KA er til stede og er lagt til grunn ved utarbeidelsen av regnskapet pr 31/12/16.

Organisasjon, personal og miljø

Det har vært avholdt 5 styremøter i 2016 og det ble behandlet 65 saker i løpet av året. Landsråd (KAs øverste organ) ble avholdt 25. og 26. april 2016.

Både det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet oppfattes som godt. De fysiske arbeidsforholdene tilfredsstillende krav til tidsmessig arbeidsmiljø og inneklima. KA har elektronisk registrering av sykefravær og godt ergonomisk utstyr.

Ved utgangen av 2016 hadde KA 34 personer ansatt med til sammen 31,1 årsverk. Av de 34 ansatte var 13 menn og 21 kvinner. Det er ansatt kvinner og menn i alle avdelinger.

KA ble sertifisert som Miljøfyrtårn i 2010 og oppfylder bransjekravene til produksjon, drift og arbeidsmiljø. KAs sekretariat følger opp de miljømessige systemer som er i bruk i Kirkens Hus. Dette betyr bl.a. kildesortering av papp, papir, plast og restavfall.

KA har ikke hatt arbeidsrelaterte skader eller ulykker i 2016. Sykefraværet var på 7,6 %.

Oslo 28. februar 2017

Eigil Morvik
styreleder

Siv Mari Forsmark
nestleder

Tor Einar Ljønes
styremedlem

Dag Landmark
styremedlem

Ole Herman Fisknes
styremedlem

Elisabeth Bie
styremedlem

Svein Inge Thorstvedt
varamedlem

Frank Grimstad
adm. dir.

KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter

RESULTATREGNSKAP

	Note	Regnskap 2016	Budsjett 2016	Regnskap 2015
Driftsinntekter		29 204 815	21 415 000	24 777 608
Tilskudd / bundne midler	6	16 357 744	21 735 000	20 258 884
Sum driftsinntekter		45 562 559	43 150 000	45 036 493
Varekostnader		3 559 291	1 570 000	3 935 479
Lønnskostnader m.m.	4,5	26 182 386	27 081 243	24 520 913
Avskrivninger	1	1 423 064	1 450 000	1 332 922
Andre driftskostnader	5	15 167 333	13 973 757	14 820 731
Sum driftskostnader		46 332 074	44 075 000	44 610 045
Driftsresultat		-769 515	-925 000	426 448
Finansinntekter	8	495 578	325 000	521 439
Finansutgifter		-4 130		-22 367
Årets resultat		-278 067	-600 000	925 520
Avsatt til bundne fond	3			
Avsatt til annen egenkapital	3	-278 067		925 520
Overført fra bundne fond				
Sum overføringer		-278 067	-	925 520

BALANSE

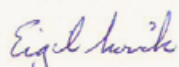
	Note	31.12.16	31.12.15
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Inventar og utstyr	1	496 004	1 792 811
Sum varige driftsmidler		496 004	1 792 811
Investering i aksjer	7	2 112 649	2 121 935
Sum anleggsmidler		2 608 653	3 914 746
Omløpsmidler			
Lager av varer		22 461	35 191
Fordringer			
Kundefordringer		2 173 480	1 509 756
Andre fordringer		100 213	1 085 177
Sum fordringer	2	2 273 693	2 594 933
Bankinnskudd, kontanter og lign.		8 891 349	6 713 873
Plasseringskonto		4 115 699	3 719 470
Sum omløpsmidler		15 303 202	13 063 467
Sum eiendeler		17 911 855	16 978 213

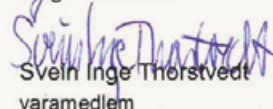
KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter

BALANSE forts.

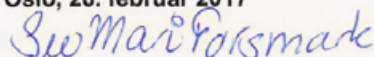
	Note	31.12.16	31.12.15
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
NKVL fond		969 611	1 052 245
Opptjent egenkapital		6 683 301	6 878 739
Sum egenkapital	3	7 652 912	7 930 984
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Offentlige tilskudd	6	2 927 856	1 752 540
Andre midler	6	930 103	629 878
Leverandørgjeld		1 275 556	2 242 537
Skyldig off. avgifter		2 123 628	2 004 580
Annen kortsiktig gjeld		3 001 800	2 417 697
Sum kortsiktig gjeld		10 258 943	9 047 232
Sum gjeld		10 258 943	9 047 232
Sum egenkapital og gjeld		17 911 855	16 978 216

Eigil Morvik
Styrets leder

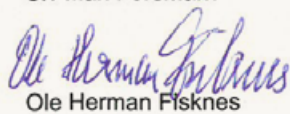

Dag Landmark

Svein Inge Thorstvedt
varamedlem

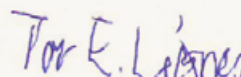
Oslo, 28. februar 2017

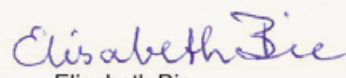
Siv Mari Forsmark

Ole Herman Fisknes

Tor Einar Ljønes

Elisabeth Bie

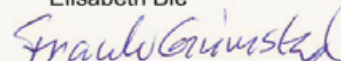

Frank Grimstad
Adm.dir

Foto: Ingar Næss

KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter

REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

a) Driftsinntekter

Salg av varer inntektføres ved levering. Tjenester inntektføres når tjenesten er utført. Langvarige kontrakter inntektføres løpende.

b) Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelskost og antatt verdi.

c) Anleggsmidler/Langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

d) Varer

Beholdningen består av bøker og veiledningshefter som er produsert av KA. Varene er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi.

e) Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene.

f) Offentlige overføringer / tilskudd.

KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter har i 2016 fått en del ulike overføringer / tilskudd fra kulturdepartementet og Kirkerådet for å ivareta nærmere fastsatte arbeidsoppgaver. Disse tilskuddene resultatføres i takt med fremdriften i prosjektet. Ubenyttede tilskudd blir balanseført som gjeld.

g) Pensjonsforpliktelser.

Pensjonsordninger finansiert via sikrede ordninger er ikke balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

NOTER

Note 1 Anleggsmidler (Alle tall i 1 000)

Type anleggsmiddel	Datautstyr	Inventar	Totalt
Anskaffelseskost 1.1.	8 281	1 237	9 518
Tilgang	109	18	127
Avgang			
Anskaffelseskost 31.12.	8 390	1 255	9 645
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	-7 932	-1 217	-9 149
Bokført verdi pr. 31.12.16	458	38	496
Årets avskrivninger	1 367	56	1 423

Anleggsmidlene følger en lineær avskrivningsplan på 3 år.

Note 2 Fordringer og gjeld

KA har ingen fordringer som forfaller senere enn et år etter regnskapsårets slutt.

Det er heller ingen gjeld som forfaller etter 2021. Eiendelene er ikke beheftet med pant.

Note 3 Egenkapital (Alle tall i 1 000)

	NKVL-fond	Annen egenkapital	Sum
Inngående balanse	1 052	6 879	7 931
Årets resultat	-82	-196	-278
Egenkapital 31.12.16	970	6 683	7 653

Regnskapene for NKVL inkludert 11 regionallag er med i KAs regnskap. NKVLs resultatet i 2016 er fordelt med underskudd kr 27 sentralt og kr 55 i regionallagene, til sammen kr 82 i underskudd. Egenkapitalen 31.12.16 er fordelt med kr 532 sentralt og kr 438 på regionallagene.

Note 4 Lønnskostnader (Alle tall i 1 000)

Lønnskostnader	2016	2015
Lønn	18 826	18 439
Arbeidsgiveravgift	3 477	3 144
Pensjonskostnader	3 422	2 445
Andre lønnsrelaterte ytelser	458	493
Sum	26 183	24 521

Gjennomsnittlig antall ansatte har i løpet av 2016 vært 34 i til sammen 31,1 årsverk.

KA har obligatorisk tjenestepensjon for sine ansatte i KLP. KAs andel av KLPs oppsamlede egenkapitaltilskudd er kr 960 og saldo på premiefondet er kr 240 (alle tall i hele tusen)

Note 5 Ytelser/godtgjørelser til daglig leder, styre og revisor (Alle tall i 1000)

	2016	2015
Daglig leder	1 033	1 021
Pensjon	155	
Andre ytelser/godtgjørelser	12	
Styre	186	203
Revisor, revisjon	99	85
Revisor, rådgivning		11
Sum	1 485	1 320

Note 6 Tilskudd / bundne midler (Alle tall i 1000)

Prosjekt	Mottatte midler 2016	Mottatt før 2016 ikke benyttet	Benyttet / inntektsført 2016	Avsatt som gjeld 31.12.16
FOU- fra KR og fra FAD		-48	-12	-36
Opplæringstilskudd KR	-1 000	-417	-1 417	-
Kateketmidler KR	-1 900	-387	-1 948	-339
Kirkebygg og gravplass (KD)	-12 000	83	-9 826	-2 091
Beredskap	-	-494	-32	-462
Div. tiltak		-455	-455	-
Sum tilskudd	-14 900	-1 718	-13 690	-2 928
OU-midler	-2 801	-462	-2 429	-834
Stadig bedre	-100	-34	-72	-62
Orgelkonsulentforeningen	-33	-36	-35	-34
Forsikring og forskning	-	-132	-132	-
Sum bundne midler	-17 834	-2 382	-16 358	-3 858

Tilskudd / bundne midler inntektsføres i den grad de benyttes i regnskapsåret. Ubenyttede midler settes som gjeld i balansen. Regnskapsprinsippet medfører at alle tilskuddsmidler bare blir inntektsført én gang, dvs. i det regnskapsåret de blir benyttet.

Note 7 Aksjer

KNIF Trygghet Forsikring: Det er utbetalt kr 153 i utbytte i 2016. KA har i løpet av 2016 solgt 39 aksjer og eier nå 311 aksjer i Kirkepartner AS. Aksjene er oppført til kostpris.

Note 8 Finansinntekter (Alle tall i 1 000)

	2016	2015
Renter av bankinnskudd	129	194
Renter/gevinster av ulike pengemarkedsplasseringer (netto)	-4	-36
Aksjeutbytte KNIF Trygghet Forsikring	153	306
Annen finansinntekt	213	34
Sum finansinntekter	491	498

Stiansen & Co AS

Statsautoriserte revisorer

Til Landsrådet i

Ka Arbeidsgiverorganisasjon For Kirkelige Virksomheter

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Ka Arbeidsgiverorganisasjon For Kirkelige Virksomheter' årsregnskap som viser et underskudd på kr 278 067. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den

Telefon: +47 66 84 88 40
E-mail: firmepost@stiansen.no
www.stiansen.no

Postadr: Postboks 174, N 1378 Nesbru
Revisor /foretaksnr: NO 962 990 746 MVA
Medlemmer av Den norske Revisorforening

En virksomhet skal
opprettet og oppbevart
i henhold til regnskapsloven

Stiansen & Co AS

Statsautoriserte revisorer

finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Det henvises til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger> som inneholder en beskrivelse av revisors oppgaver og plikter

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av organisasjonens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Konklusjon om utdeling og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at organisasjonen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, organisasjonens formål og vedtektene for øvrig.

Nesbru, den 1. mars 2017

Stiansen & Co AS

Birgithe Killingdalen
Registrert revisor

Statistikk 2016

KAs kurs og konferanser

Kurstittel	Antall samlinger	Antall deltakere	Antall kursdøgn
Budsjettarbeid	1	18	18
En verdig gravferd for alle	1	48	48
Fagdager for kirketjenere	1	100	200
Grunnkurs for kirkeverger og daglige ledere i menighet	2	59	228
HMS-kurs for ledere	1	21	21
Høstkonferansen 2016	1	150	300
IKT for å lede	1	32	64
Innføringskurs i kirkeregnskap	3	51	51
KAs lederutviklingsprogram 2015-2016	1	20	100
Kirke og kommunereform	1	44	88
Personalledelse	1	19	38
Regionale arbeidsgiverkonferanser	4	163	163
Regnskapsavslutning og årsoppgjør	2	90	90
Rådsopplæring - Del 2	66	2 944	2 944
Rådsopplæring - Del 3 (inkl. regionale kontaktmøter)	7	352	352
Stabsutvikling	15	153	210
Storkommunekonferansen 2016	1	49	49
Totalt	109	4 313	4 964
2015	55	1597	2843
2014	52	1239	2586

2 kurs ble avlyst i 2016. Flere av kursene er OU-kurs.

Publikasjoner

Kirkelige fellesråd og kommunesammenslåing - en veileder, Kirke og kommune – Samarbeid, ansvar og utfordringer, Lønns- og personalstatistikk 2015, Hovedtariffavtalen 2016-2018.

Høringsuttalelser

30.09.2016 Forslag til endringer i forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager (Utdanningsdirektoratet)

16.09.2016 Forslag om endringer i lovgivinga om tilskott til trudoms- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja (Kulturdepartementet)

15.08.2016 Høring – utkast til forskrift om regnskapsføring for Den norske kirke (Kulturdepartementet)

23.06.2016 NOU 2016:1 Arbeidstidsutvalget (Arbeids- og sosialdepartementet)

29.02.2016 Forslag til endringer i forskrift til aml § 17-2 (Tvisteløsningsnemnda)

21.01.2016 Høring om forslag til ny likestillings- og diskrimineringslov (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet)

KA

*Arbeidsgiver-
organisasjon for kirkelige
virksomheter*

Hotel Bristol

Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter
Postboks 1034 Sentrum, 0104 Oslo
Besøksadresse: Rådhusgt. 1-3, 0151 Oslo
Telefon: 23 08 14 00
E-post: ka@ka.no